

TONY HALIK

DOKUMENT
PRZYGODOWY

W KINACH JESIENIĄ

Reżyseria i scenariusz
Marcin Borchardt

Obsada
Królowa Elżbieta
Fidel Castro
Evita Peron
Richard Nixon
Lech Wałęsa
Kazimierz Kaczor
Tony Halik
Elżbieta Dzikowska

Montaż
Irena Siedlar

Dźwięk
Radosław Ochnio

Produkcja
FURIA FILM
Karolina Galuba
Małgorzata Małysa

POLSKA
Rok produkcji: 2020
Gatunek: dokumentalny
Czas trwania: 90 minut

OPIS FILMU

Prywatny pilot Juana Peróna

Odkrywca i obieżyświat

Dziennikarz NBC

Autor pierwszego wywiadu z Fidelem Castro

Mieszkający w komunistycznej Polsce, gdzie ludzie nie mają paszportów

Poznajcie Tonego Halika!

Reżyser, Marcin Borchardt, zabiera nas w podróż śladami jednego z najwybitniejszych podróżników XX wieku. Jest to obejmująca pół wieku dokumentalna epopeja, precyzyjnie zrekonstruowana z unikalnych i nigdy niepublikowanych materiałów archiwalnych, nakręconych przez Halika podczas niezliczonych podróży po całym świecie. Tony Halik, za pomocą swoich kultowych programów przenosił, co wieczór miliony Polaków w miejsca, które im się nawet nie śniły. Film opowiada o jego życiu, przygodach oraz wszelkiego rodzaju przeciwnościach, którym musiał stawiać czoło na każdym kroku. Halik, jak przystało na wytrawnego gawędziarza, lubił publicznie podkoloryzować to i owo. Dziś trudno dociec, co z tego, o czym mówił wydarzyło się naprawdę, a co jest jedynie pokłosiem jego nieokiełznanej wyobraźni i poczucia humoru.

„**Tony Halik** to film o podróżniczej pasji i pogoni za marzeniami, ale i o kosztach, jakie trzeba zapłacić, aby mogły się ziścić. Opowieść o płynnej granicy między prawdą a fałszem, wpisanej w niezwykle losy człowieka, który na tej granicy uczynił swoje miejsce na ziemi” – opowiada Borchardt, który odpowiedzialny jest za film "Beksińscy. Album wideofoniczny".

REŻYSER
MARCIN BORCHARDT

Reżyser, scenarzysta, filmoznawca, doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie nauk o sztuce. Autor filmów dokumentalnych, m.in. wielokrotnie nagradzanego „Beksińscy. Album wideofoniczny” (2017), reklam, wideoklipów, programów telewizyjnych. Wykładowca Gdyńskiej Szkoły Filmowej i Uniwersytetu Gdańskiego. Autor monografii naukowych: „Awangarda muzyki XX wieku. Przewodnik dla początkujących. Tom 1” (2014) i „Anioły nie znają wstydu. Transgresja w kinie Nowego Jorku” (2018). Członek Polskiej Akademii Filmowej (PAF) i Europejskiej Akademii Filmowej (EFA).

Filmografia:

- 2019 ***Tony Halik***
- 2017 ***Beksińscy. Album wideofoniczny***
- 2016 ***Wybrzmienia II***
- 2014 ***Historie ponad granicami***
- 2014 ***Wybrzmienia I***
- 2013 ***Otwarta Galeria. Rzeźby z metalu***
- 2010 ***Jerzy Skolimowski ogląda „Rysopis”***
- 2009 ***Janusz Morgenstern ogląda „Do widzenia, do jutra...”***
- 2008 ***Andrzej Wajda ogląda „Popiół i diament”***
- 2008 ***Kronika 32***

TONY HALIK

***„Szczęśliwi są ci, co śnią sny
i gotowi są zapłacić każdą cenę, by je zrealizować”***

- Tony Halik

Właściwie Mieczysław Sędzimir Antoni Halik. Urodził się 24 stycznia 1921 roku w Toruniu. Jeden z najbardziej znanych polskich podróżników, dziennikarz, pisarz, operator filmowy i fotograf. Przez ponad dwadzieścia lat, wraz ze swoją partnerką Elżbietą Dzikowską, współtworzył programy podróżnicze dla TVP: *Tam, gdzie pieprz rośnie*, *Tam, gdzie rośnie wanilia*, *Tam, gdzie kwitną migdały*, *Tam, gdzie pachnie eukaliptus* oraz *Pieprz i wanilia*.

Zamiłowanie do podróży i ryzyka wykazywał już od najmłodszych lat. Jako czternastolatek, wbrew woli ojca popłynął jako flisak na tratwie z Płocka do granicy Wolnego Miasta Gdańska. Wyprawie przeszkodziła Straż Graniczna, która pod eskortą odstawiła go do domu.

Po wybuchu II wojny światowej został przydzielony do 6 Baterii Szkolnej 11. Ciężkiego Zapasowego Dywizjonu Obrony Przeciwlotniczej Luftwaffe, a latem 1943 roku otrzymał przydział do 40. Eskadry Średnich i Ciężkich Bombowców Luftwaffe i został wysłany do Francji. Rok później zdezerterował z Wehrmachtu i przyłączył się do francuskiego ruchu oporu. Po kapitulacji Francji udał się do Wielkiej Brytanii, gdzie zasilił szeregi Królewskich Sił Powietrznych Zjednoczonego Królestwa (Royal Air Force – RAF). Przydzielono go do dywizjonu 201. To podczas II wojny światowej po raz pierwszy zetknął się z kamerą, filmując samoloty. Gdy został zestrzelony nad

kanalem La Manche, uratowała go załoga jednego z okrętów Royal Navy. Halik został przetransportowany do szpitala w Szkocji, gdzie poddano go hospitalizacji. Przez okres rekonwalescencji Tony Halik napisał wiele listów do swojego przyjaciela w Londynie, listy te z czasem stały się inspiracją dla takich książek jak „Myśliwce z nieba” i „Wiatr” oraz były publikowane w jednym z londyńskich czasopism, co dało początek jego karierze dziennikarskiej.

Pod koniec wojny Halik został wysłany z Anglii do Afryki, jako budowniczy mostów i pomocniczych lądowisk. W Kenii zetknął się po raz pierwszy z plemionami o kulturze odległej od europejskiej. Tam też zdobywał pierwsze doświadczenia w filmowaniu dzikich zwierząt. Po powrocie do Wielkiej Brytanii w 1948 podpisał kontrakt z prywatną argentyńską transportową linią lotniczą. Wraz z żoną, Pierrette wyemigrował do tego kraju i w 1952 przyjął obywatelstwo argentyńskie, aby móc swobodniej podróżować.

W Buenos Aires zorganizował i prowadził szkołę lotniczą, potem był fotografem w ekipie obsługującej Juana Peróna, ówczesnego szefa państwa. Zafascynowany Indianami, wyjeżdżał często z żoną do amazońskiej dżungli. Na swoją pierwszą powojenną podróż zakupił żaglówkę (która otrzymała nazwę Halikówka) i wraz z żoną popłynął rzeką Parana w poszukiwaniu indiańskich plemion. Po tej wyprawie zaczął współpracować z czasopismem „Life”, a następnie „Time and Life”, „Sport Magazine” oraz ze stacjami telewizyjnymi. Od 1950 r. zaczął pracować dla amerykańskiej sieci telewizyjnej NBC. Wtedy po raz pierwszy nazwano go zdrobnieniem Tony.

Na następną wyprawę Halik udał się w górę rzeki Paragwaj na pokładzie żaglówki White Shadow. Przez dłuższy czas przebywali w amazońskim stanie Mato Grosso znanym, jako Zielone Piekło. Halik z żoną powrócili do Mato Grosso w latach 1955–1956. Po odłączeniu się od wyprawy myśliwskiej udali się w dół rzeki Araguaí, a następnie poszukiwali rzeki Rio das Mortes (Rzeki Śmierci). Natrafili wówczas na górskie pasmo Serra do Roncador, w którym Halik odkrył system tuneli i jaskiń. Jedną z nich, ze względu na ciekawą kompozycję stalaktytów nazwał Jaskinią Orła Białego. Swoje przygody z tej wyprawy opisał w dwóch książkach: *200 días de Mato Grosso (200 dni w Mato Grosso)* oraz *Con cámara y rifle a través del Mato Grosso (Z kamerą i strzelbą przez Mato Grosso)*

Najsłynniejszą podróż odbył z Pierrette jeepem z Ziemi Ognistej do Alaski. Rozpoczęła się ona w 1957 i trwała 1536 dni – przemierzyli 182 624 km (ponad czterokrotna długość równika Ziemi) i wydali ponad 80 tysięcy dolarów. Zwiedzili wówczas 21 krajów, przekroczyli 140 rzek i bagien, wybudowali 14 mostów i zmienili 8 kompletów opon. Najwyżej dotarli na 5200 m n.p.m., podróżowali w temperaturach od –50 do +60 °C. Podczas podróży używali namiotu Turin z nieprzemakalną podłogą i podwójnym dachem, który rozbijali 684 razy i spędzili w nim 1253 noce. Na zakończenie podróży (w 1962 r.), za kręgiem polarnym, wbili w ziemię dwie flagi: polską i argentyńską. Wiele lat później Halik dowiedział się, iż na trasie jego podróży

powstała miejscowość Puente Halik (Most Halika). Jak się okazało, podczas jednej z przepraw Tony Halik zbudował most oraz wbił w ziemię tablicę informacyjną z takim napisem i ruszył w dalszą drogę. Wkrótce potem ludzie zaczęli korzystać z prowizorycznego mostu, ulepszać go, a powstała tam osada przyjęła nazwę, jaką pozostawił po sobie Tony Halik. Podczas tej wyprawy (5 stycznia 1959) urodził się ich syn Ozana. Otrzymał imię na cześć Indianina, który rzekomo uratował Halikowi życie podczas walki dwóch zwaśnionych plemion. Halik często wśród Indian zyskiwał miano białego Indianina. Pokłosiem tej eskapady jest książka *180 tysięcy kilometrów przygody*.

W latach 1960–1970 w Meksyku był korespondentem NBC na Amerykę Łacińską. Później został tamże prezydentem Związku Dziennikarzy Zagranicznych. W 1974 poznał Elżbietę Dzikowską, która przeprowadziła z nim wywiad dla magazynu „Kontynenty”. W 1975 Halik przeniósł się na stałe do Polski i otrzymał kartę stałego pobytu. Halik i Dzikowska spędzili razem 24 lata, podróżując po świecie, który otwierali dla Polski dzięki bardzo popularnym cyklicznym programom telewizyjnym: *Tam, gdzie pieprz rośnie*, *Tam, gdzie rośnie wanilia* i *Pieprz i wanilia*. Program ten nadawany był nie ze studia telewizyjnego, ale z prowizorycznego atelier zainstalowanego w ich domowej piwnicy w Międzylesiu pod Warszawą. Nadal pracował dla NBC, nadając korespondencje z okresu powstawania „Solidarności”, strajków czy stanu wojennego. Zmarł 23 maja 1998 roku w Warszawie.

Książki wydane w Polsce:

- 1991 ***Wielkie przygody małej Patrycji***
- 1990 ***Urodzony dla przygody***
- 1988 ***Moja wielka przygoda***
- 1986 ***Z kamerą i strzelbą przez Mato Grosso***
- 1975 ***180 000 km przygody***

Wybrane programy telewizyjne i reportaże:

- 1997 ***Pieprz i wanilia*** – reżyseria i scenariusz
- 1988 ***Tam, gdzie rosną sekwoje*** - zdjęcia
- 1986 ***Tam, gdzie rosną migdały*** – zdjęcia
- 1985 ***Jak odkrywaliśmy Vilcabambę*** - zdjęcia i scenariusz
- 1983 ***Moje życie – wielka przygoda*** – zdjęcia
- 1982 ***W poszukiwaniu Eldorado*** – zdjęcia i scenariusz
- 1981 ***Tam, gdzie pieprz rośnie*** – zdjęcia i scenariusz
- 1976 ***Managua – miasto na wulkanie*** - zdjęcia